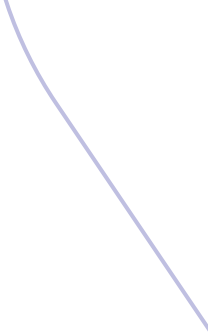

Dienst neurologie

Lumbaalpunctie

Beste patiënt,

Lees je deze brochure, dan moet je vermoedelijk een lumbaalpunctie ondergaan. Dit onderzoek wordt in de neurologie zeer vaak uitgevoerd en kan nuttige resultaten opleveren om een beter inzicht te krijgen op een neurologisch probleem dat bij jou is vastgesteld.

Door middel van een lumbaalpunctie wordt er hersenvocht afgenomen: dit hersenvocht bevindt zich rond de hersenen, maar ook in de wervelkolom. Een lumbaalpunctie wordt in het lagere deel van de rug uitgevoerd omdat hier geen belangrijke zenuwstelselstructuren aanwezig zijn, waardoor dit op een veilige manier kan gebeuren.

Waarom worden lumbaalpuncties uitgevoerd?

Er zijn verscheidene redenen om een lumbaalpunctie te verrichten. Een lumbaalpunctie kan als dringend onderzoek uitgevoerd worden bij vermoeden van een hersen(vlies)ontsteking. Daarnaast is dit onderzoek belangrijk in de diagnose van een aantal neurologische condities, zoals dementie, MS en auto-immuun aandoeningen (aandoeningen waarbij het eigen afweersysteem de zenuwstructuren aanvalt).

In veel andere zeldzamere situaties kan een lumbaalpunctie extra diagnostische stukjes afleveren: de neuroloog zal beslissen wanneer de lumbaalpunctie nodig is.

Hoe wordt een lumbaalpunctie uitgevoerd?

Een lumbaalpunctie is een relatief eenvoudige procedure, maar we voeren deze uit in verschillende stappen om het onderzoek zo vlot mogelijk te laten verlopen.

stap 1: informatie

De neuroloog geeft vóór de procedure uitgebreide informatie over de reden, het verloop en de mogelijke complicaties van dit onderzoek.

stap 2: opname

Afhankelijk van het type van aandoening en of je al dan niet bent opgenomen in het ziekenhuis kan een opname worden gepland of wordt de lumbaalpunctie tijdens jouw opname uitgevoerd. Ingeval van een hersen(vlies)ontsteking kan de lumbaalpunctie meteen op de spoedgevallendienst plaatsvinden.

stap 3: houding

Afhankelijk van de reden waarom de punctie wordt uitgevoerd, moet je tijdens het onderzoek een zittende of liggende houding aannemen.

stap 4: voorbereiding

Je maakt het lagere deel van jouw rug vrij (T-shirt uitdoen, broek naar beneden tot halverwege de stuit) en de arts voelt met zijn handen naar de juiste plek om deze punctie uit te voeren. Mogelijks zal de neuroloog ook enkele aantekeningen zetten op jouw huid om hier een beter zicht op te verkrijgen.

stap 5: ontsmetting

De plek waar de punctie wordt uitgevoerd wordt ontsmet met Chloorhexidine of Isobetadine - dit voelt wat koud aan.

stap 6: toediening van de plaatselijke verdoving

Voor een lumbaalpunctie wordt meestal verdoving toegediend: dit helpt om een gedeelte van de punctie niet te voelen en kan een positief effect hebben op jouw eigen gerustheid en op de vlothed van de procedure.

De plaatselijke verdoving wordt toegediend met een spuitje. Mogelijks ervaar je een branderig of spannend gevoel op de plaats van de prik, dit is volledig normaal. Nadien zal de neuroloog voldoende lang wachten tot de verdoving volledig ingewerkt is. De neuroloog kan eventueel ook enkele prikkelingen geven om te controleren of de verdoving voldoende effectief is.

stap 7: de punctie

In de meeste gevallen verloopt een punctie vrij vlot en bereikt de specialist in enkele seconden de plaats waar het hersenvocht zich bevindt. Soms is het traject moeilijker in te schatten en is een herpositie van de naald nodig: de neuroloog zal dan de naald bijna volledig uittrekken en langs een andere richting prikken.

Het is mogelijk dat - wanneer de naald bijna ter plaatse is - je een plots inschietende en uitstralende pijn gedurende een fractie van een seconde vanuit de rug naar de stuit, de benen of de voeten voelt: indien dit gebeurt, probeer dan om jouw houding te behouden en meld dit aan de neuroloog. Dit betekent meestal dat de naald een kleine zenuw heeft geraakt. Dit heeft geen medische consequenties, maar betekent voor de neuroloog dat de naald bijna op de juiste plek zit.

stap 8: afname vocht

Het hersenvocht komt door de naald druppel per druppel; deze fase kan dus enkele minuten duren.

stap 9: einde onderzoek

De naald wordt verwijderd en er wordt een plakkertje op de plaats van de prik geplakt.

Nood aan platliggen na een lumbaalpunctie?

Vroeger moesten patiënten na een lumbaalpunctie 24 uur plat liggen. Dit is niet meer noodzakelijk aangezien de duur van het platliggen geen invloed heeft op het voorkomen van de meest frequente neverschijnsels van de lumbaalpunctie (postpunctie hoofdpijn, zie hieronder). Na 15 minuten liggen kan je proberen om zachtjes recht te komen. We raden wél een observatie aan tot de dag nadien omwille van het feit dat postpunctiehoofdpijn soms pas uren na de punctie kan optreden.

Mogelijke complicaties?

De naverschijnselen van de lumbaalpunctie zijn eerder zeldzaam, maar zoals elke procedure kent ook een lumbaalpunctie mogelijke complicaties.

- **Postpunctiehoofdpijn:**

Dit is het meest frequentste naverschijnsel van een lumbaalpunctie. Een postpunctiehoofdpijn is een type hoofdpijn dat optreedt na een lumbaalpunctie en wordt typisch gekenmerkt dat deze verergert bij het rechtstaan en fors verbetert tot volledig verdwijnt bij het plat liggen. Soms is er weinig hoofdpijn, maar eerder oorsuizingen of zelden andere verschijnselen, maar het feit dat de klachten beteren door plat te liggen, is een typisch kenmerk van deze problematiek. Meestal treedt een postpunctiehoofdpijn op van onmiddellijk tot enkele uren na de punctie - zelden pas na enkele dagen. De hoofdpijn is licht tot matig intens. Deze is goed te behandelen met klassieke pijnstillers (Dafalgan) en lost zichzelf op binnen 1 à 2 weken tijd. In sommige gevallen kunnen de klachten wel zo ernstig zijn dat de patiënt plat moet blijven liggen om dit te kunnen verdragen: neem in dit geval contact op met de behandelend neuroloog om een behandeling toe te passen. De behandeling bestaat uit een bloedpatch: hiermee neemt een anesthesist een beetje bloed van jouw

arm en spuit deze op de plek waar de punctie gebeurd is. Door plaatselijk te stollen helpt je eigen bloed om het gaatje van de punctie dicht te maken. Meestal verlost dit de klachten vrij snel.

- **Plaatselijke bloeding (uitwendig of inwendig):**

Dit is een uitermate zeldzame complicatie van een lumbaalpunctie. De neuroloog kijkt voordat de lumbaalpunctie wordt toegepast of dat er geen contra-indicaties zijn. Deze contra-indicaties zijn onder andere de inname van (sterke) bloedverduunners of de aanwezigheid van stollingsstoornissen. De neuroloog zal daarom adviseren om jouw antistolling tijdelijk stop te zetten en om een bloedname te verrichten vóór de lumbaalpunctie. Indien het risico te groot is zal - zo mogelijk - een alternatief onderzoek worden voorgesteld.

- **Hersenvliesontsteking:**

Deze complicatie is theoretisch mogelijk, maar er zijn tot hertoe zeer weinig gevallen geweest: een goede ontsmetting voor het toepassen van de lumbaalpunctie en het uitvoeren van de procedure met steriele handschoenen minimaliseert dit risico.

- **Beschadiging van ruggenmerg en zenuwstructuren:**

Aangezien dat de lumbaalpunctie op een zeer veilige plaats wordt toegepast, is deze complicatie ook uitermate zeldzaam.

Zijn er nog vragen na het lezen van deze brochure?

Spreek dan de behandelend arts aan, hij is er om jou te helpen!

CAMPUS RUMST

's Herenbaan 172 | 2840 Rumst
03 880 90 11 (algemeen)
03 880 91 90 (afspraken)

ref.: 50120544

versie: 04/01/2021

foto's & illustraties: Adobe stock

eigenaar: dr. Massimiliano Montagna, neuroloog campus Rumst

v.u.: Sofie Vermeulen, communicatieverantwoordelijke

Maatschappelijke zetel:

vzw AZ Rivierenland | 's Herenbaan 172 | 2840 Rumst

RPR 0416 851 659 | Erkenningsnummer 104 | Bevoegde rechtbank: Antwerpen

www.azrivierenland.be | info@azr.be

